

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Halk bilen gatnaşygy

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiye, Sözler
написано kitapcy | 22 января, 2025

Pygamberimiziň keşbi, ahlagy we edebi: Halk bilen gatnaşygy
PYGAMBERIMIZIŇ KEŞBI, AHLAGY WE EDEBI

► HALK BILEN GATNAŞYGY

Pygamberimiz ýedi ýaşdan ýetmiş ýaşa çenli dürli hünärli adamlar bilen gatnaşyk açyp, ynsanlar arasynda tapawut goýmandyr. Täze döreden jemgyýetinde her kimiň mynasyp paýyny bererdi. Musulmanlary gün-günden bagtly hem şadyýan ýaşar ýaly etmek, onuň turuwbaşdan ýüreginde beslän işlerinden biridi. Muhammet pygamber (s.a.w) her üýşmeleňde möminlere: «*Biri-biriňizi söýgi bilen bagryňza basyň, ýürekden söýüň, biri-biriňize jaýyň diwary ýaly bolup jebis duruň, gamly, şat günleriňizde-de, gytçylykda, bolçulykda-da bir bolşuňyzy saklaň, biri-biriňizi goldaň, biri-biriňize hemayat beriň, biri-biriňizden zadyňyzy gaýgyrmaň, içiňizde biri-biriňize kine saklamaň, alçak boluň, tekepbirlikden, men-menlikden daş duruň, biri-biriňiz barada alada ediň» – diýip, maslahat bererdi. Adalat, söýgi, merhemet, geçirimli we jomart bolmak, birek-birege hemayat bermek ýaly beýik dini hem-de ahlak ýörelgeleriniň musulmanlaryň göwünlerine soltan bolmagyny Muhammet pygamberiň ak ýürekden isländigini biz anyk aýdyp bileris.*

Pygamberimiz garyp-gasarlara has ýakyn durardy. Baýlara tekepbir bolmazlyklaryny, ellerindäki mal-mülkleriniň garyp-gasarlaryň zähmetiniň eseridigini aýdyp berip, olara: «*İsläne iş hakyny maňlayýlarynyň deri guramanka beriň»[1]* diýip, iş buýrýan musulmanlara öwrederdi. İşçilere bolsa edýän işlerini mümkingesiz oňat etjek bolmagy maslahat bererdi. Bir gezek

üst-başlaryndan garypdygy bildirip duran bir topar adam pygamberimiziň ýanyна geldi. Pygamberimiz olaryň halyna gynanyp, ur-tut sahabasyna görkezme berip, gelenlere gerek bolan kömegini berdirdi.

Halk bilen gatnaşykda peýdaly gürrüňler etmeginiň ähmiýeti uludyr. Pygamberimiz gürlän wagty salyhatly gürlärdi, her sözünü bölüp-bölüp aýdardy. Ol gürlände aýdýan zatlaryna düşünmän galmak asla mümkün däldi. Diňleyänler Onuň sözlerini ýat tutmaga-da ýetişyärdiler. Gürleşýän adamy-da az boldy, köp boldy – oňa tapawudy ýokdy. Ol gürlände tebigy bir sypata girip, howlulman mylakatly gürleşerdi.

Wagt tapsa, çakylyga-da giderdi, oturyp adamlat bilen dürli meselerden söhbet açardy. Sahabalardan Zeýd bilen Sabit (r.a) hezretleri: «*Pygamberimiz adamlaryň arasyна baryp, olar bilen dürli meseleler barada söhbet gurardy*» diýip gürrüň berýärdiler.[2] Myhmançylykda bolanda, pygamberimiz öñünde arpa nandyr hurma goýulsa-da ony höwes bilen iýip, öý eýesini utandyrmajak bolardy.[3]

Pygamberimiz ýygy-ýygydan bazarlara baryp dükanlara aýlanardy. Käwagt terezini eline alyp, ony nähili çekmelidigini satyjylara öwrederdi, söwdada dogry bolmagy olara maslahat bererdi. Öndürjileriň we alyjylaryň biri-birlerini aldaman söwda etmeklerini gazańardy.

Müşgili bolan her bir adam pygamberimiziň huzuryna girip, oňa beresi gelen sowalyny berip, kanagatlanarly jogap alardy. Ol hassalaryň halyny sorap durardy. Olaryň tizräk aýaga galmagyny dileg ederdi, agyr ýatan hassa göwünlik bererdi. Pygamberimiz jynaza gatnaşardy, merhumyň ýakyn hossarlarynyň başlarynyň sag bolmagyny dileg ederdi, olara göwünlik bererdi.

Goňşa goldaw bermek yslamyň asyllı däplerinden biridir. Pygamberimiz aýallary tebigatyň ýaradan iň bir näzik gözelligi saýyp, olar bilen özünü mylaýym alyp barardy. Olara ýetirjek zadyny köplenç aýallarynyň üsti bilen ýetirerde.

[1] Ibn Maje, Ruhun, 4; Haýretdin Karaman, «Yslamda işçi-is beriji gatnaşyklary», 48-51 sah;

- [2] Hoja M.Raif Efendi, «Mugtasar Şemaýyly Şerif terjimesi», 238 sah;
- [3] A.a.e., 229 sah.

Hüseyín ALGÜL. Pedagogika we edep-terbiýe